

Pääsiäiskauden neljännen viikon keskiviikko, Pääsiäiskauden keskijuhla

Kristus nousi kuolleista!

Päivän epistola

(Ap.t. 14: 6b – 18)

”Niinä päivinä Paavali ja Barnabas pakenivat Lykaonian puolelle. Lystran ja Derben kaupungeissa ja lähiseuduilla he sitten julistivat evankeliumia. Lystrassa oli mies, joka syntymästään saakka oli ollut rampa, jaloistaan voimaton, eikä ollut koskaan kyennyt kävelemään. Mies istui kuuntelemassa Paavalin puhetta, kun Paavalin katse pysähtyi häneen. Paavali huomasi, että mies uskoi voivansa parantua. Hän sanoi kovalla äänellä: ”Nouse seisomaan! Oikaise jalkasi.” Mies hypähti pystyyn ja käveli. Kun ihmiset näkivät, mitä Paavali oli tehnyt, he huusivat lykaonian kielellä: ”Jumalat ovat ihmishahmossa tulleet alas meidän luoksemme!” He kutsuivat Barnabasta Zeukseksi, Paavalia taas Hermekseksi, koska hän oli heistä kahdesta se, joka puhui. Kaupungin ulkopuolella olevan Zeuksen temppelin pappi toi härkiä ja seppeleitä portille toimittaakseen uhrin yhdessä väkijoukon kanssa. Mutta kun apostolit, Barnabas ja Paavali, kuulivat tästä, he repäisivät vaatteensa ja ryntäsivät väkijoukon keskelle huutaen: ”Mitä te oikein teette? Ihmisiä me vain olemme, samanlaisia kuin te. Me julistamme teille hyvää sanomaa ja kehotamme teitä luopumaan näistä tyhjänpäiväisistä jumalista ja kääntymään elävän Jumalan puoleen, hänen, joka on luonut taivaan ja maan ja meren ja kaiken, mitä niissä on. Menneiden sukupolvien aikana hän on sallinut kaikkien kansojen kulkea omia teitään, mutta silti hän ei ole jättänyt antamatta todistusta itsestään. Hän on tehnyt teille hyvää, hän on antanut vettä taivaalta ja sadon ajallaan, hän on ravinnut teidät ja täyttänyt teidät ilolla.” Näin puhuen he vaivoin saivat kansan estetyksi uhraamasta heille.”

Tekstin alussa Paavali ja Barnabas pakenevat Ikonionin kaupungista. Siellä juutalaisten johtomiehet ja suuri osa kaupunkilaisista aikoivat kivittää apostolit. Siinä on syy pakenemiselle.

Kyseessä on Paavalin ensimmäinen lähetysmatka. Ikonionin kaupunki (nykyinen Konya) sijaitsi Keski-Anatoliassa, alue kuului Vähä-Aasiaan, oli osa Lykaoniaa, roomalaisittain Galatian provinssia. Matka Ikonionista Lystraan oli noin kolmekymmentä kilometriä. Alueen asukkaat olivat kreikkalaisia (kreikkaa puhuvia), alueen alkuperäisiä asukkaita (lykaoniaa puhuvia) sekä juutalaisia. Apostolien tekojen mukaan Ikonionissa oli synagoga, mutta Lystran kohdalla siitä ei ole mainintaa. Apostoli Paavalin lähetyskirje Galatalaisille (galatialaisille) on kirjoitettu tämän alueen kristityille. Paavalin toisen lähetysmatkan aikana hänen seuraansa liittyi Lystrassa Timoteos, joka oli kotoisin tästä

kaupungista.

Ramman miehen parantaminen noudattaa ”perinteistä kaavaa”. Siinä ensin kuvataan tilanne, sitten tulee toimijan (nyt Paavali) sanat, näytetään parantuminen ja läsnäolijoiden reaktio. ”Paavali huomasi, että mies uskoi voivansa parantua.” Myös uskon elementti on kertomuksessa mukana.

Ihmiset pitivät Paavalia ja Barnabasta ihmishahmoisina jumalina. Tämä johtui Anatolian alueen uskonnollisista legendoista. Apostolit estävät uhritoimituksen toteamalla olevansa ”vain ihmisiä”. Tämä muistuttaa Pietarin sanomisesta, kun hän saapui sadanpäämies Corneliuksen kotiin Kesareassa. Vaatteiden repäiseminen ilmaisi kauhua ja tyrmistymistä siitä, että heitä pidettiin jumalina, kyseessä oli tässä tapauksessa apostolien käsityksessä jumalanpilkka. Johannes Krysostomos piti ihmisten käytöstä Saatanan työnä, jolla ihmiset johdatettaisiin epäjumalien palvontaan ja apostolit tulisivat ylpeiksi.

Apostolien tekojen kirjassa Luukas ei yleensä nimitä Paavalia ja Barnabasta apostoleiksi. Hän käyttää sanaa apostoli Apostolien tekojen kirjassa yleensä vain Jeesuksen kahdestatoista opetuslapsesta. Nyt hän poikkeuksellisesti käyttää sanaa apostoli Barnabaksesta ja Paavalista kahdessa eri jakeessa (Ap.t. 14: 4, 14). Mielenkiintoinen on myös se asia, että Barnabas mainitaan ennen Paavalia.

Paavalin pitämä lyhyt saarna oli tarkoitettu pakanoille. Siinä todetaan elävän Jumalan antaneen ihmisille kaikkea hyvää, aikaisemmin sallineen kansojen kulkea omia teitään mutta nyt kehoitetaan luopumaan tyhjänpäiväisistä jumalista, sillä elävä Jumala kutsuu kansoja luokseen.

Päivän evankeliumi

(Joh. 7: 14 – 30)

”Juhlan jo ehdittyä puoliväliin Jeesus meni ylös temppeliin ja alkoi opettaa. Juutalaiset olivat ihmeissään ja sanoivat: ”Kuinka tuo oppimaton mies voi tuntea kirjoitukset?” Jeesus sanoi heille: ”Se, mitä minä opetan, ei ole minun oppiani, vaan hänen, joka on minut lähettänyt. Joka tahtoo noudattaa hänen tahtoaan, pääsee kyllä selville siitä, onko opetukseni lähtöisin Jumalasta vai puhunko omiani. Se, joka esittää omia ajatuksiaan, tahtoo kunniaa itselleen. Mutta se, joka tahtoo kunniaa lähettäjälleen, puhuu totta, hänessä ei ole vääryyttä. Mooses antoi teille lain, vai kuinka? Silti yksikään teistä ei noudata sitä. Miksi te haluatte tappaa minut?” Ihmiset sanoivat: ”Sinussa on paha henki. Kuka sinut yrittäisi tappaa?” Jeesus vastasi: ”Minä tein yhden ainoan teon, ja sitä te kaikki ihmettelette. Mooses sääti teille ympärileikkauksen – se ei tosin ole peräisin Moosekselta, vaan kantaisiltä – ja te toimitatte sen myös sapattina. Jos kerran ihminen ympärileikataan sapattinakin, ettei Mooseksen lakia rikottaisi, niin miksi te olette vihoissanne siitä, että minä sapattina paransin koko ihmisen? Älkää tuomitko sen mukaan, miltä asia päältä katsoen näyttää, vaan tuomitkaa oikein.”

Muutammat jerusalemilaiset sanoivat: ”Eikö tämä ole se, jonka he halusivat tappaa? Kuinka kummassa hän saa puhua täällä vapaasti eivätkä he sano mitään? Ovatkohan hallitusmiehet nyt varmoja siitä, että hän on Messias? Tästä miehestä me kyllä tiedämme, mistä hän on kotoisin. Kun Messias ilmestyy, kukaan ei tiedä, mistä hän tulee.” Opettaessaan temppelissä Jeeus huusi kovalla äänellä: ”Te siis tiedätte, kuka minä olen ja mistä tulen. En minä ole tulostani itse päättänyt – minut lähetti hän, joka on totuus itse. Te ette häntä tunne, mutta minä tunnen hänet, koska tulen hänen luotaan ja koska hän on minut lähettänyt.” Hallitusmiesten teki mieli pidättää hänet, mutta kukaan ei kuitenkaan käynyt häneen käsiksi, sillä hänen hetkensä ei ollut vielä tullut.”

Jeesus tuli Jerusalemiin salaa ja alkoi opettaa juhlan puolivälissä. Tähän voi olla kaksi syytä. Ensinnäkin Hän odotti sitä, että juutalaisten (uskonnollisten johtajien) viha Häntä kohtaan olisi laantunut ja toiseksi, ihmiset olisivat kokeneet juhlan ja olisivat valmiimpia kuuntelemaan Hänen opetustaan.

”Jeesus meni ylös temppeliin ja alkoi opettaa.” Temppeli sijaitsi Temppelivuorella, Vanhassa testamentissa siitä käytettiin nimeä Moorian vuori. Luultavasti Jeesus ei opettanut itse temppelialueella, vaan siihen liittyvässä, niin sanotussa Salomonin pylväskäytävässä. Evankelista ei kerro, mitä Jeesus opetti. Joka tapauksessa vaikuttavalla tavalla, siitä todistavat evankeliumiin tallennetut kuulijoiden huomiot. Erityisesti sai huomiota se, että Jeesus tunsikin kirjoitukset.

”Kuinka tuo, oppimaton mies, voi tuntea kirjoitukset.” Tämä lause muodostaa suomalaiselle lukijalle väärinymmärryksen paikan. Jeesus ei ollut opiskellut kirjanoppineeksi, sen takia Häntä voidaan sanoa oppimattomaksi. Näin juutalaisten uskonnolliset johtajat koettivat viedä arvovallan Jeesuksen opetukselta. Mutta uskonnollisen opetuksen Hän oli kotoaan saanut. Israelilaisissa oli paljon kirjoitusten eli Vanhan testamentin tekstien tuntijoita, joilla oli tavallinen ammatti.

”Joka tahtoo noudattaa hänen tahtoaan, pääsee kyllä selville siitä, onko opetukseni lähtöisin Jumalasta vai puhunko omiani.” Jumalan tahdon noudattaminen on kristityn velvollisuus. Se merkitsee, että ihmisen tulee etsiä Jumalaa ja tunnustaa Hänen valtansa meidän ylitsemme. Ihmisen tulee olla avoin Jumalan toiminnalle. Mutta jos sydämessä asuu pahuus ja ihminen ei halua tuntea Jumalaa, niin silloin ihmisen valtaa hengellinen sokeus.

Jeesuksen puolustus Hänen opetuksestaan on jo käsitelty aikaisemmin. Hän ei opeta omaa oppiaan vaan Jumalan, Hän ei toimi oman tahtonsa mukaisesti, Hän ei etsi omaa kunniaansa. ”Se, joka esittää omia ajatuksiaan, tahtoo kunniaa itselleen” on Jeesuksen kritiikkiä juutalaisten uskonnollisia johtajia kohtaan. Hän myös haastaa kuulijat tuomalla esille oman opetuksensa ja sen, mitä kuulijat pitivät Mooseksen opetuksena. Hän totesi jo aikaisemmin, että Mooses kirjoitti juuri Hänestä (Joh. 5: 46 – 47). Jeesus totesi myös, etteivät juutalaiset noudata Mooseksen lakia. Hän toteaa juutalaisten haluavat

tappaa Hänet, joka on vastoin Mooseksen lakia. Tässä kohtaa sana ”juutalaiset” tarkoittaa juutalaisten uskonnollisia johtajia, ei koko kansaa.

Läsnäolijat (juutalaisten uskonnolliset johtajat) reagoivat tähän toteamalla, että Jeesuksessa on paha henki. Jeesus puolustautuu sitä syytöstä vastaan, että Hän oli parantanut sapattina. Poikalapsi pitää ympärileikata kahdeksantena päivänä syntymästä, siis myös sapattina. Miksi siis koko ihmistä ei voisi parantaa sapattina? Näin Hän osoittaa epäoikeudenmukaiseksi Häntä vastaan nostetut syytteet.

”Tästä miehestä me tiedämme, mistä hän on kotoisin. Kun Messias ilmestyy, kukaan ei tiedä, mistä hän tulee.” Tietämällä sen, mistä Jeesus tulee, juutalaiset halusivat osoittaa, että Jeesus on tavallinen ihminen, Marian ja Joosefin poika Nasaretista. Messiaasta ei tiedetä, mistä hän tulee, on oikea huomio. Messiaasta ei voi tunnistaa, ennen kuin Hän paljastaa itsensä. Kansa ei tunnista Häntä, sillä Hänet voi tunnistaa vain se, joka tuntee Isän (Joh. 6: 41 – 45).

”Minut lähetti hän, joka on totuus itse”. Näin Jeesus ilmaisee tässä yhteydessä alkuperänsä. Totuudella Hän tarkoittaa Jumalaa. ”Minä tunnen hänet, koska tulen hänen luotaan” ilmaisee Jeesuksen tulevan Jumalan luota ja samalla kertoo, että Hänellä on myös sama jumalallinen luonto. ”Minut lähetti hän” voidaan ymmärtää niin, että kyseessä on Jeesus ihmisenä. Näin ollen Jeesus on samanaikaisesti Jumala ja ihminen. Tässä tulee ilmi myös se, että Kristus on lähetetty, eli Hän on myös ”apostoli” (kreikkalainen sana apostolos tarkoittaa ”se, joka on lähetetty”).

Tästä tekstistä erillään on todettava, että Messiaasta tiedettiin jotain. Meillä on erilaisia niin Uuden testamentin kuin profeettojen todistuksia siitä, että Messias syntyy Betlehemistä. Näin olivat esimerkiksi juutalaiset ylipapit ja oppineet vastanneet kuningas Herodes Suurelle (Matt. 2: 4 – 5). Mutta Hänen syntymistään iankaikkisuudessa juutalaiset eivät tienneet.

Lopputuloksena on se, että kuulijoiden joukko jakaantui kahtia. Hallitusmiehet halusivat pidättää Jeesuksen, mutta ”hänen hetkensä ei ollut vielä tullut”. Tässä tulee esille kaksi asiaa. Huolimatta hallitusmiesten vallasta he eivät voi saada Jeesusta haltuunsa. Sama koskee periaatteellisella tasolla aikaa hieman myöhemmin: Jeesus siis itse ottaa vapaaehtoisesti vastaan kuoleman ristillä. Toinen asia on, että oikea hetki on silloin, kun on uhrin aika. Vielä aika ei ollut tullut, pelastussuunnitelman toteuttamisen valmisteluja ei ollut vielä Jumalan puolelta suoritettu loppuun.

Tekstiämme seuraava jae on mielenkiintoinen. Se toteaa: ”Monet kansanihmiset sen sijaan uskoivat häneen. He sanoivat: ”Tökköpa Messias tullessaan tekee useampia tunnustekoja kuin tämä on jo

tehnyt.” (Joh. 7: 31)